

Wim van Remortel
Bladen van een onbekend sprookje

van 12 tot 27 januari 2008
OC Boerenpoort [Melsele]

TEN GELEIDE

Ter Vesten manifesteert zich naast cultuurcentrum met een podium steeds meer als kunst- en erfgoedcentrum. Dit weerspiegelt zich onder andere in de tentoonstellingen van binnenlandse en buitenlandse kunstenaars met naam en faam. Daarbij verliest Ter Vesten zijn thuisbasis niet uit het oog. Want Beveren is rijk aan artistieke talenten. Reeds in het verleden, maar vooral in de toekomst zullen deze kunstenaars van eigen bodem een weg vinden naar het grote publiek met een jaarlijkse tentoonstelling. In 2008 is het de beurt aan Wim van Remortel.

2007 betekende voor Wim van Remortel tien jaar specialisatie in de computergrafiek en dat leidde tot een grote tentoonstelling in het verre China. Een mijlpaal in een kunstenaarsbestaan. 2008 start al even veelbelovend met deze 'overzichtstentoonstelling'. Een groot woord, maar misschien niet groots genoeg voor een veelzijdig kunstenaar als Wim van Remortel.

Als schilder, tekenaar en graficus is Wim van Remortel van vele markten thuis. Zijn werk wordt in binnen- en buitenland gewaardeerd. Maar ook in zijn thuishaven Beveren krijgt hij veel erkenning. In menige Beverse huiskamer prijkt wel een van zijn artistieke creaties. Hij ontwerpt logo's, affiches (recentelijk nog voor de musical *Jane Eyre*), decors en drukwerk en zet zijn schouders onder het Beverse verenigingsleven. Juist zijn aanwezigheid in het alledaagse Beverse leven doet vergeten hoe bijzonder Wim van Remortel als kunstenaar is en hoe uniek zijn werken zijn.

Deze tentoonstelling biedt de gelegenheid om de uitgebreide variatie aan tekeningen, schilderijen en grafiek samen van dichtbij te bestuderen. Of juist van op afstand? Wanneer de toeschouwer een zekere ruimte laat tussen zichzelf en een kunstwerk van Wim van Remortel, wordt de subtiele symbiose in zijn tekeningen, schilderijen en grafiekcreaties duidelijk.

Wim van Remortels werken leven, bewegen, hebben een ziel. Ze reflecteren zijn fantasieën, zijn gevoel voor kleurencombinaties. Hij bewijst het in deze tentoonstelling. Zijn creaties zijn een spel voor zowel de kunstenaar als de kijker. Want, zo omschrijft Wim van Remortel het zelf: "Het creatieve proces stopt niet met het ophangen van het kunstwerk aan de muur. Het gaat verder in de verbeelding van degene die het observeert." Wim van Remortel is dus geen indoctrinerende kunstenaar. Zijn wil is geen wet. Zijn creaties vertellen een verhaal dat de toeschouwer zelf kan en mag invullen.

Deze tentoonstelling is dus ook een uitnodiging naar u toe, beste bezoeker. Laat u meevoeren in de sprookjesachtige werken van een kunstenaar die u kent of denkt te kennen. Ga mee op de zoektocht naar de geschikte kleur, de juiste diepte, het aftasten van de ruimte en de dialoog met de imposante omgeving van de kapel van OC Boerenpoort.

Ter Vesten biedt niet alleen een tentoonstelling aan. Bezoekers kunnen ook intekenen voor een rondleiding, workshops en een eenmalige lezing, gegeven door de meester zelf.

Ik wens tot slot nog allen te bedanken die met volle inzet aan deze tentoonstelling en omkadering hebben gewerkt. In eerste instantie verdient de kunstenaar zelf een speciale vermelding. Samen met de equipe van cultuurcentrum Ter Vesten is hij erin geslaagd een prachtige tentoonstelling te verwezenlijken.

**Heidi Beck,
schepen van Cultuur**

BLADEN VAN EEN ONBEKEND SPROOKJE

In een Chinese winkel tref ik in een wirwar van kitsch en prularia enkele fraaie penselen aan en een inktsteen en -stick. Ik koop ze, vooral uit liefde voor het materiaal, met de ijdele hoop dat deze liefde sterk genoeg zal blijken om er toch nog eens ooit mee te tekenen of te schilderen. Maar oefening en discipline ontbreken en alleen de drang naar kennis steekt de kop op. Ik zoek iemand om mij uit te leggen hoe ik deze attributen correct moet gebruiken. Die meester is binnen bereik. Hij stelt in januari in Melsele tentoon en we hebben nog vele afspraken te maken. Ik raap mijn moed bij elkaar en informeer. Ik krijg prompt reactie, veel sneller dan op mijn andere, meer praktische vragen rond de tentoonstelling. De voorrang die Wim van Remortel geeft aan de pen, het penseel en de inkt typeert hem.

Wim nodigt me uit in zijn atelier te komen kijken naar de werken die hij uit zijn enorme oeuvre selecteerde en creëerde voor *Bladen van een onbekend sprookje*. Het eerste werk dat hij me toont is een reusachtig schilderij op doek. Ik ben nieuwsgierig naar techniek en materiaal. Beide zijn in mijn ogen voor hem ongebruikelijk en ik probeer het doek van kortbij te bekijken. Hij trekt me onmiddellijk enkele passen achteruit en zegt: "Je moet afstand nemen om de ruimtelijkheid te zien." Hij heeft overschot van gelijk natuurlijk. Vanuit mijn nieuwe positie krijgt wat eerst alleen maar een spel van lijnen en vlakken in verschillende grijze en zwarte tonen leek, een intense diepte. Elke kunstenaar zet af en toe enkele stappen achteruit om een totaalbeeld van zijn werk te krijgen. Maar de intensiteit waarmee deze opmerking gemaakt wordt, zet me aan het denken. Ik wil diezelfde benadering ook eens op de meester zelf toepassen.

Over lokale kunstenaars wordt vaak gezegd dat ze geen sant in eigen land zijn. In Beveren is deze opmerking helemaal niet besteed aan Wim van Remortel. Wim is allerm minst onbekend in zijn eigen

gemeente, als een drijvende kracht in het Beverse verenigingsleven kan hij zelfs populair genoemd worden. Ook voor het Beverse publiek wordt het tijd om even afstand te nemen en deze kunstenaar voor een keer niet vanuit het lokale perspectief te bekijken, maar om hem de ruimte te geven die hij op artistiek vlak verdient. Wim van Remortel is immers een kunstenaar met internationale faam, met een groot palmares en met schitterend werk.

Enkele van de grote computerprints die hij in januari in Melsele wil tentoonstellen, krijg ik bij mijn bezoek niet te zien. Ze zijn nog onderweg, per schip. Ze komen terug van een expositie in het Chinese Tianjin. Ik moet Wim trouwens teleurstellen: wij kunnen hem nooit de logistieke ondersteuning geven die hij in China genoot. Het leger staat niet tot onze beschikking om te assisteren bij de opbouw.

Voor vele kunstenaars is een diploma van de Antwerpse Koninklijke Academie voor Schone Kunsten een grote verdienste. De hoogste graad die vroeger in België in het kunstenonderwijs kon behaald worden, is Laureaat van het Nationaal Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Antwerpen. Wim van Remortel behaalde niet alleen deze diploma's, hij doceerde ook aan deze instellingen. Maar hij bleef zich ook verder bekwamen in het buitenland. Slechts weinig kunstenaars kunnen zich doctor in de plastische kunsten noemen. Wim van Remortel behaalde de titel aan de Universiteit van La Laguna in de jaren 90. Hij doceerde als gastdocent aan verschillende hogescholen en universiteiten over de hele wereld. Het meest bijzonder zijn de uitnodigingen van de Academie voor Schone kunsten van Tianjin, als docent en als exposant. Voor iemand die gespecialiseerd is in grafiek betekent een uitnodiging uit China, de bakermat van de grafische traditie, toch wel een zeer uitzonderlijke eer.

Voor een kunstenaar, en zeker voor Wim van Remortel, geldt niet de erkenning, maar wel het werk als grootste referentie. In de eerste

plaats is hij een tekenaar. Dat beaamt hij, alsof het een toegeving is, in plaats van een kenmerk van grote kwaliteit. "Maar vele tekenaars vertrekken van een foto, dat kan ik niet," benadrukt hij. "Het kader van een foto is te eng, het blikveld van het menselijk oog is veel ruimer." Evenmin tekent hij naar de natuur. "Dat is te saai, dan mis ik het romantische element. Ik werk vanuit mijn fantasie."

Misschien tekent Wim van Remortel niet naar de natuur, maar de tekenen van jarenlange oefening in deze discipline zijn toch duidelijk aanwezig. Hij begint kleine schilderijtjes op te stapelen op de ezel, voor zijn grote doek. Allen met een minimum aan kleur, etherisch elegante schaduwen, zielen van figuren waar hij een zeer intens contrasterend, uniek kleuraccent tegenover plaatst, om zo een ongelooflijke diepte, een uitgebalanceerd evenwicht of een onverwachte wending te creëren.

Ik word gefascineerd door een treffende tekening. Op het doek is met enkele lijnen een typische beweging weergegeven, de suggestie van een sensueel dijbeen, daarboven een ruwe schets van... een bazuin? Op de voorgrond een hevig groene vlek in de vorm van een Yorkshire terriër. "Dit werk heeft al een titel," klinkt het achter me. (Onbewust ben ik toch weer wat korter bij gaan kijken.) "*Haar groene hond is haar getrompetter beu!*" Die combinatie van feeërieke illusie en komisch realisme is een terugkerend genoegen bij het bekijken van zijn werk.

Maar elke rechtgeaarde kunstenaar probeert vroeg of laat toch de cirkels van zijn zoektocht naar het ongrijpbare te doorbreken. Ook Wim pakt bij deze gelegenheid uit met iets nieuws. Net nog vertelde hij me dat hij niet kan vertrekken van een foto en nu komt hij bijna schoorvoetend vertellen dat hij het toch eens heeft willen proberen. "Vrienden hebben zo'n mooie tuin, strak, geometrisch, fascinerend, ik moest hem fotograferen. Dan ben ik met de foto's gaan spelen. Ze zijn onherkenbaar geworden." De foto's zelf krijg ik niet te zien, wel een schilderij, geïnspireerd door een print van een compositie, gemaakt door lagen foto's over elkaar. Het is een landschap in zwarttinten en toch doet het me denken aan de *Waterlilies* van Monet, een werk dat alleen uit kleurlicht lijkt opgebouwd.

Er bestaan verhalen, films, boeken... waarvan je geniet op het moment zelf, maar ook nog weken later, omdat je het niet kunt laten er verder over na te denken. Dat is het soort verhaal dat ik lees in het werk van Wim van Remortel. Zijn kunstwerken doen denken aan de illustraties uit een sprookjesboek en net als sprookjes vertonen ze onverwachte wendingen. Wims werk bekijken is wegdromen in een onbekend verhaal, waar de tekeningen suggereren, eerder dan vertellen. De toeschouwer gaat zich voelen als een kind dat luistert naar een oude vertelling. Hij geniet van de klank en het ritme van de woorden waarvan hij de betekenis alleen maar vaag kan raden.

In de catalogus van de recente tentoonstelling (september 2007) in Tianjin verwijst Robert De Bock naar archetypes uit de dieptepsychologie, de theorieën van Jung en de 'anima mundi', de collectieve wijsheid van de mensheid op deze planeet. Misschien is dat een verklaring.

De tekeningen van Wim van Remortel doen me verlangen naar een pen en papier en de wetenschap dat het schijnbaar gemak waarmee dit getekend werd, bedrieglijk is. Het is de onmacht nooit in staat te zijn aan dit verlangen te voldoen.

De meester opent een schuifje onder een van zijn werktafels. Het herbergt tientallen Chinese kalligrafiepenselen, alle mooier dan het mijne. Hij neemt er een, legt uit en demonstreert wat de correcte vingerhouding is (heel anders dan wat wij gewoon zijn). "Dit is voor jou," zegt hij, "gemaakt van wolfshaar. Nu heb je twee penselen om te verslijten." Ik kom buiten met een geschenk en een opdracht. Ik voel me heel klein en denk onwillekeurig aan de grote Chinese meesters.

**Christl Van den Broucke,
coördinator tentoonstellingen
cultuurcentrum Ter Vesten**

HEEL LANG GELEDEN BEGON HET STEMPELEND

Als kind hebben we allemaal wel eens een stempel gesneden uit een of ander gemakkelijk te bewerken materiaal, een aardappel of biet die we doormidden sneden? Ja, en op die vlakke kant kerfden we dan een hartje, sopten onze patat in een gekleurd poeder of een brij en stempelden of drukten maar. Waarschijnlijk zonder te beseffen dat dit de oudste druktechniek is uit de geschiedenis van de mensheid, die lang voor onze tijdrekening het daglicht zag.

De geschiedenis van de grafische kunsten gaat hand in hand met de geschiedenis van de drukkunst. Karakteristiek aan de grafische kunsten is, net zoals bij het stempelen, dat het beeld kan vermenigvuldigd worden. De druktechnieken worden opgedeeld in *hoogdruk*, *diepdruk*, *vlakdruk* en recent *digitale druktechnieken*.

Hoogdruk

Na de stempeltechnieken ontstonden de houtsneden rond het jaar 800 in China. Het duurde tot 1450 vooraleer Gutenberg, zo vertelt de geschiedenis, de boekdrukkunst ontwikkelde en de houtsnede bij ons ingang vond. Dit ging samen met het ontstaan van de eerste papiermolens, wat zeer belangrijk was voor de ontwikkeling van de grafische kunsten en de drukkunst. Aanvankelijk sneed en kerfde men in langshout, wat men houtsnede noemt. Vrij snel ging men graveren in kopshout, dat veel gedetailleerder werk toelaat: de houtgravure.

Diepdruk

Vanuit het Midden-Oosten zijn de technieken om in metalen te graveren, overgekomen. In het begin van de zestiende eeuw graveerden de goud- en wapensmeden in Italië allerlei motieven die ze steeds opnieuw gebruikten voor verschillende opdrachten. Daaruit ontwikkelden ze een nieuwe druktechniek: de burijngravure. Om ze op een eenvoudige wijze te bewaren, kwam men op het idee de gegraveerde motieven met zwartsel te vullen en deze onder druk over te brengen op papier. Dat lukte en zo ontstonden de eerste diepdruktechnieken. De burijngravure werd opgevolgd door de etstechniek. Op de metaalplaat wordt een waslaag aangebracht die zuurbestendig is. Men krabt daar het motief of beeld in. De plaat wordt vervolgens in een zuurbad gelegd en het metaal etst weg waar het niet meer door de waslaag beschermd wordt.

Vlakdruk

De verlichting heeft heel wat nieuwe ontwikkelingen gebracht. Het drukken van boeken, toneelstukken en partituren was in die tijd zeer omslachtig en duur. Alois Senefelder, zelf toneelauteur en acteur, zocht naar een nieuwe methode om sneller en goedkoper te drukken. Behept door de vernieuwende geest van zijn tijd ontdekte hij het grondprincipe van wat later de eerste chemische druktechniek zou worden: de lithografie of steendruk. Uit de steendruk ontstond de offsetdruk, nu de meest gebruikte en bekende druktechniek.

Digitale druktechnieken

Op het einde van de twintigste eeuw werden diverse digitaal gestuurde technieken ontwikkeld die een groot scala van toepassingen kennen in de industrie en de drukkerijen en die nu ook gebruikt worden door grafiekers, fotografen en kunstenaars. De beeldverwerkende computerprogramma's zijn niet meer weg te denken uit de grafische industrie en ook niet uit de internationale kunstscène.

Wim van Remortel

WIM VAN REMORTEL

18 april 1939 | Geboren als Wim (Willem) van Remortel

Opleiding

1954-1958 | Toegepaste Kunsten

1958-1963 | Grafische Kunsten

Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen

Nationaal Hoger Instituut voor Schone Kunsten

Antwerpen

Laureaat Hoger Instituut voor Schone Kunsten Antwerpen

1990-1995 | graad doctor in de Plastische Kunsten

Universiteit van La Laguna Tenerife [Spanje]

departement Schone Kunsten

1985-1995 | docent

Nationaal Hoger Instituut voor Schone Kunsten

Antwerpen

1994 | gastdocent

Universiteit van La Laguna Tenerife [Spanje]

1995 | gastdocent

Academie voor Schone Kunsten Tianjin [China]

1997 | specialisatie in computergrafiek

Professionele loopbaan

1964-1969 | leraar

Middelbare Vak- en Nijverheidsschool Beveren

1968-1973 | leraar grafiek

Sint-Michielsacademie Brasschaat

1973-1985 | docent

Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen

1969-1992 | docent

Academie voor Schone Kunsten Sint-Niklaas

Tentoonstellingen 1960-2007

Amsterdam

Sint-Niklaas

Praag

Antwerpen

Santa Cruz

Gent

Rabat

Brussel

Casablanca

Beveren

Parijs

Tianjin

COLOFON

Deze catalogus werd gerealiseerd door cultuurcentrum Ter Vesten en gepresenteerd op vrijdag 11 januari 2008 ter gelegenheid van de opening van de tentoonstelling *Bladen van een onbekend sprookje* met werk van Wim van Remortel. Hij werd uitgegeven door de vzw Gemeentelijk Cultuurcentrum Beveren.

De concrete realisatie gebeurde door Stefanie Audenaert en Christl Van den Broucke en werd begeleid door Wim van Remortel. De foto's van de werken werden door Wim van Remortel zelf genomen. Eindredactie gebeurde door Rik Van Daele.

De tentoonstelling *Bladen van een onbekend sprookje* met werk van Wim van Remortel werd georganiseerd door cultuurcentrum Ter Vesten.

D/2008/7141/1

info: 03 750 10 00 – www.beveren.be/tervesten – tervesten@beveren.be

Organisatie: cc Ter Vesten, Gravenplein 2 – 9120 Beveren

Verantwoordelijke uitgever: Marc Van de Vijver, burgemeester, Stationsstraat 2, 9120 Beveren